

FİLİSTİN TOPRAKLARINDA “İSRAİL SORUNU”NUN KRONOLOJİSİ

Bu kronolojide, Filistin'in Osmanlı Devleti yönetiminden çıkartılıp İngiliz idaresine alındığı 1917'den bu yana Filistin topraklarının maruz kaldığı hukuksuz Siyonist işgal ve yaşanan olaylar tarih itibariyle anlatılmıştır.

Editörler:

Sinan TAVUKCU

Melike BAYRAK

SİYONİST YAHUDİLERİN OSMANLI DEVLETİ'NE KARŞI SAVAŞI (1917-1918)

- Çanakkale Savaşı'nda 500 Yahudi'den oluşan **Sion Katır Birliği**, İngiliz Yarbay John Henry Patterson (Siyonistler II. Musa olarak adlandırıyorlardı) emrinde ve bugün İsrail Devleti'nin bayrağı olarak kullanılan bayrak altında Osmanlı Devleti'ne karşı savaştı. Büyük Britanya Dışişleri Bakanlığı, 2 Kasım **1917 Balfour Bildirgesi** ile Çanakkale'de gösterdiği hizmetlerden dolayı Osmanlı Devleti toprağı Filistin'de "Yahudi halkı için ulusal bir anayurt kurulmasını" vaad etti. Bu aslında, Avrupa'da ciddi rahatsızlık konusu olan "Yahudi Sorunu"na kendi toprakları dışında bir çözüm bulma girişimiydi.
- İngiliz devleti, Çanakkale Savaşı'nda Sion Katır Birliği'ne komuta eden John Henry Petterson'a bir "**Yahudi Lejyonu**" kurma görevi verdi. İngiltere, ABD, Fransa, İtalya ve Mısır'dan tedarik edilen 5 bin Yahudi gönüllüden oluşan dört alay, İngiliz saflarında Osmanlı ordusuna karşı savaşmak üzere 1918 yılı Şubat ayında Londra'dan Filistin-Suriye cephesine gönderildi. Yahudi Lejyonu, General Allenby komutasında İngilizler ile birlikte Türk ordusuna karşı savaştı. Sina-Filistin cephesinde Türk ordusuna ciddi zararlar verdiler.
- Yaşadıkları ülkelerde ikinci sınıf azınlık muamelesi gören Yahudiler, bu ülkeleri terk ederek kendilerine ait bir ülkede(*Eretz-İsrail*) çoğunluğu sağlayıp "*Yahudi karaktere*" sahip bir toplum oluşturma idealiyle 1882'den itibaren dünyanın her yerinden Filistin'e göç ettiler. Çarlık Rusya'sında yaşanan pogromlar (kıyımlar) ve Avrupa'nın diğer devletlerinde var olan Yahudilere yönelik antisemitik hareketler Aliyah

adı verilen bu göçü teşvik etti. Filistin'de **1914**'te 38.754 olan Yahudi nüfusu **1918**'de 58.728'e çıktı, aynı tarihte (1918) Müslüman nüfus 611.098 ve Hıristiyan nüfus da 70.429 idi.

- 1917'den sonra Filistin'de kurulan İngiliz askeri idaresi Filistin'de Yahudilere toprak edinme hakkı verdi.

MANDA DÖNEMİ VE SONRASI (1922-1947)

Britanya Manda Yönetimi'nin kurulması (1922)

- 24 Temmuz **1922**'de Milletler Cemiyeti, Filistin'in **Britanya Manda Yönetimi** altına verilmesi kararı aldı.
- **1922** tarihli Britanya nüfus sayımlarına göre Filistin'in nüfusunun % 88'i Arap, % 11'i Yahudi idi. 1931'e gelindiğinde devam eden Yahudi göçleri sebebiyle toplam 1.035.821 olan Filistin nüfusunun % 82'si Arap % 17'si Yahudi olarak değişmişti.
- **1933**'ten itibaren, Nazi tehdidi sebebiyle Filistin'e göç eden Yahudilerle birlikte **1935**'te Filistin'de Yahudi nüfusu %35'i buldu. **1947**'ye gelindiğinde Yahudi nüfusu 800 bine ulaşmıştı. Bu sırada Filistin topraklarında 1 milyon 400 bin Filistinli yaşıyordu. Bu hızlı nüfus artışına rağmen Yahudiler toprakların yalnızca % 6-7'sine sahiplerdi.
- Gittikçe artan Yahudi göçünü protesto etmek için Filistinli Araplar hem İngiliz yönetimine hem de Siyonistlere karşı protesto gösterileri başlattılar. **1936-39**'da gerçekleştirilen gösterilerde 5.000 Arap İngiliz askerleri tarafından, yüzlerce Yahudi de Araplar tarafından öldürüldü.
- **1939** yılına gelindiğinde İngiltere hükümeti Balfour Deklarasyonu ile bir hata yaptığını kabul etti. Bölünmeyi

sona erdirmek ve barışı yeniden sağlamak için 1939'da bir '**Beyaz Kitap**' (White Paper) yayınladı. Bu plana göre, on yıl içinde iki uluslu bağımsız bir Filistin devleti kurulacak, bu devlette Araplar ile Yahudiler yönetimde ortak pay sahibi olacaklardı. Beş yıl boyunca Yahudi göçünün yılda 15.000'e veya toplam 75.000 yeni göçmen sınırında tutulacak, göçmenlere toprak satışı kısıtlanacaktı. İngilizler, Filistin'deki Yahudi nüfusunu toplamın yüzde 35'inde tutmak istiyordu. David Ben-Gurion liderliğindeki Filistin'deki Yahudi Millî Konseyi Beyaz Kitabı reddetti. 1940'ta İngiliz Filistin Yüksek Komiseri, Yahudilerin Filistin topraklarının %95'inde toprak satın almasını yasakladı.

Filistin'e Yahudi göçü (Aliyah)

- Yahudilerin Filistin'e göçü anlamına gelen Aliyahlar 1882'den itibaren görülmeye başlandı. Toplu halde gerçekleşen Aliyahlar aşağıdaki gibidir:

1.Aliyah (1882-1903): Rusya, Romanya, Galıçya'dan 20-30 bin

2.Aliyah (1904-1914): Çoğunlukla Rusya'dan 35-40 bin

3.Aliyah (1919-1923): Rusya, Polonya, Romanya'dan 30.000 bin

4.Aliyah (1924-1926): Polonya'dan 86 bin

5.Aliyah (1932-1938): Orta Avrupa'dan 215 bin.

- 1939-1945 yılları arasında yaklaşık 6 milyon Yahudi'nin Nazi işgali altındaki Avrupa'da öldürülmesi sebebiyle sağ kalan Yahudiler Filistin'e göçmeye yöneldiler.

(İsrail Merkezi İstatistik Dairesi tarafından Aralık 2018'de yayımlanan raporda, 1948 yılından bu yana dünyanın değişik bölgelerinden İsrail'e 3,2 milyon Yahudi'nin göç ettiği, %43'ünün SSCB'nin yıkıldığı 1990'dan sonra ülkeye geldiği belirtildi.)

- 1946 yılında Siyonistler Yahudi Direniş Hareketi'ni kurarak bağımsızlık elde etmek için İngiliz manda yönetimine karşı savaş başlattılar.

- 1946 sayımına göre Filistin'in toplam nüfusu 1.942.349 idi ve bunun 1.175.196'sını Müslümanlar, 602.586'sını Yahudiler, 148.910'unu Hıristiyanlar, 15.657'sini de diğer unsurlar meydana getiriyordu. Yahudiler nüfusun %31'ini teşkil ediyordu.

1947 öncesi Yahudilerin Filistin'de sahip olduğu araziler

- 1917-1949 arasında Filistin topraklarında Yahudi arazi mülkiyetindeki değişim önemlidir. Filistin topraklarının toplam yüzölçümü 28.3 milyon dönümdü, bir bölümünü Nakab Çölü oluşturuyordu. 1948'de İsrail işgal devleti kurulmadan önce Yahudilerin sahip oldukları arazi miktarı 2 milyon dönümdü. Yani tüm Filistin topraklarının sadece % 7'siydi.

- Yapılan araştırmalara göre Yahudiler elde ettikleri 2 milyon dönüm arazinin;

-650 bin dönümünü Osmanlı devleti döneminde mülk edinmişlerdi.

-300 bin dönüm araziye İngiliz işgalciler Yahudilere bağışladılar.

-200 bin dönümü, İngiliz Manda yönetiminin koyduğu ağır vergileri ödeyemedikleri gerekçesiyle Manda yönetiminin el koyduğu Filistinlilerin toprakları olup İngiliz yönetimince Yahudilere sembolik parayla sattığı arazilerdi.

-600 bin dönümünü Lübnan ve Suriye'de ikamet edip Filistin'de mülk edinmiş Araplardan satın aldılar.

-Sadece 250 bin dönüm araziye Filistinlilerden satın aldılar. Filistinlilerden aldıkları toplam arazi miktarı Filistin topraklarının % 0,9'una (binde 9'una) tekabül etmektedir.

İSRAİL DEVLETİ'NİN KURULUŞU (1947-1948)

Filistin'in taksimine dair BM Kararı(1947)

- Birleşmiş Milletler (BM) 29 Kasım **1947**'de kabul ettiği **181 sayılı Kararıyla**, Filistin topraklarının Arap ve Yahudiler arasında kurulacak iki devlete taksimine karar verdi. Kararda, Kudüs ve Beytüllahim ile bunlara komşu diğer bölgelerin yer aldığı 3. bölümün ise uluslararası vesayetle yönetilmesi öngörülüyordu.
- Nüfusun yaklaşık %69'unu Araplar teşkil ettiği halde Arap devletine, Filistin topraklarının % 42'sine tekabül eden 11.100 kilometrekarelik alan bırakıldı. Nüfusun %31'lik kısmını oluşturan Yahudilere ise devlet kurmak için verimli kıyı bölgelerinin çoğunu barındıran Filistin topraklarının %56'lık bir oranına tekabül eden 14.100 kilometrekare bırakılıyordu. Filistinliler bu planı reddettiler.
- İngiliz Mandasının 14 Mayıs **1948**'de sona ermesinden önce Siyonist terör örgütleri topraklarını terk etmeleri için Filistinlilere karşı şiddet eylemlerine giriştiler. Filistinli ve Ortadoğu'daki Arap gönüllüler Suriye'de bir araya gelip Arap Özgürlük Ordusunu oluşturdular.

İsrail Devleti'nin ilanı (1948)

- İngiltere, Filistin'de Manda idaresini kaldırıncı 14 Mayıs **1948**'de Tel-Aviv'de toplanan Yahudi Millî Konseyi BM'nin **181 sayılı taksim kararı** çerçevesinde sınırlarını açık bir şekilde ilan etmediği İsrail Devletinin kurulduğunu duyurdu.

ARAP DEVLETLERİ-İSRAİL SAVAŞLARI VE BM KARARLARI (1947-1973)

İlk İsrail-Arap Devletleri Savaşı (1947-1949)

- İsrail Devletinin ilan edildiğinin ertesi günü, Arap Birliği üyesi beş ülke Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak İsrail'e savaş açtı. Arap devletlerinin yenilgisi üzerine Ocak **1949**'da yapılan ateşkesin ardından çatışmalar sona erdi, İsrail Filistin'in yüzde 78'ini ele geçirdi. Geriye kalan yüzde 22'lik kısım ise işgal altındaki Batı Şeria ve kuşatma altındaki Gazze Şeridi olarak ikiye bölündü. 750.000 Filistinli evlerinden zorla çıkarıldı. **1947'den 1949'a** kadar Filistinlilerin Nakba (felaket) olarak adlandırdığı olayda 500'den fazla Filistin köyü, kasabası ve şehri yok edildi. Tahminen 15.000 Filistinli öldürüldü.
- **1948** savaşı sonrasında, Filistinlilerin uğradıkları katliamlar ve yurt dışına göçleri sebebiyle Filistin'de demografik dağılım % 80 Yahudi, % 20 Arap olacak şekilde keskin bir değişim geçirmiştir. "Yahudi karaktere" sahip bir İsrail Devleti'nin kurulması için uygun gördükleri demografik değişiklik tamamlanmıştı.

Mültecilerin topraklarına dönmesine ilişkin BM kararı (1948)

- 11 Aralık **1948**'de BM Genel Kurulu, Filistinli mültecilerin geri dönüş hakkı çağrısında bulunan **194 sayılı Kararı** kabul etti. Karar, Filistinlilerin göç etmek zorunda kaldıkları topraklara dönüşü ve Kudüs'ün uluslararası bir yönetime kavuşmasını içeriyordu.
- BM'nin 302 sayılı kararı gereği **1949**'da Filistinli mültecilere yardım için UNRWA kuruldu.
- 11 Mayıs **1949**'da Birleşmiş Milletlere üye olarak kabul edilen İsrail'i kısa sürede dünyanın birçok ülkesi tanıdı.

İsrail'in Kudüs'ü başkent ilan etmesi (1950)

- İsrail, 23 Ocak **1950**'de Kudüs'ü başkent ilan etti.
- 20 Mart 1950'de çıkardığı "Sahipsiz Mülkler" adlı bir kanunla Filistinlilere ait mülkleri kendi iç hukuklarına göre düzenleyip üzerinde tasarruf edilebilir hâle getirdi.
- 25 Mayıs **1950**'de ABD, İngiltere ve Fransa tarafından ilan edilen "**Üçlü Bildiri**" ile "Ortadoğu'da güven ve istikrar uğruna çalışan Batılı bir ülke" olması itibarıyla İsrail'i himaye ve koruma kapsamına aldılar.

Filistin Millî Mîsâkı (1964)

- 28 Mayıs-3 Haziran **1964** tarihleri arasında Filistinlilerin ilk büyük kongresi yapıldı. Başkanlığını Ahmed Şükayrî'nin yaptığı bu kongre Filistinlilerin ilk millî meclisi sayılmaktadır. Kongrede Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kuruluşu ve yirmi dokuz maddelik Filistin Millî Mîsâkı kabul edildi. Millî Mîsâk'a göre Filistin Devleti'nin sınırları İngiliz manda yönetimi zamanındaki Filistin topraklarını içine alıyor ve bu topraklar Arap vatanı sayılarak kurtarılması meşrû savunma kabul ediliyordu.

İkinci İsrail-Arap Devletleri Savaşı (1967)

- 5 Haziran **1967**'de İsrail; Mısır, Ürdün ve Suriye ordularından oluşan bir koalisyona karşı Altı Gün Savaşı sırasında Gazze Şeridi, Batı Şeria, Doğu Kudüs, Suriye Golan Tepeleri ve Mısır Sina Yarımadası da dahil olmak üzere tarihi Filistin'in geri kalanını işgal etti. Bu ikinci zorunlu yerinden edilmeye "Naksa" (gerileme) denildi.
- **1967**'de Yahudi nüfusu 2.300.000'i bulmuş ve genel nüfusun % 63'üne ulaşmıştı.

İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesine ilişkin BM kararı (1967)

- İsrail, 1967 Savaşı'ndan sonra işgal ve ilhak politikalarıyla BM'nin kendisine tahsis ettiği toprakları dört katına çıkarmış ve ele geçirdiği topraklarda yaşayan Filistinlileri de göçe zorlamıştır. BMGK, 22 Kasım **1967**'de aldığı **242 sayılı karar**la İsrail'in işgal ettikleri yerlerden çekilmesini ve Filistinli mültecilerin geri dönüşüne izin vermelerini istedi.
- Ancak söz konusu kararın üzerinden geçen yıllara rağmen İsrail halen bu topraklardan çekilmedi. Batı Şeria'da, Gazze'de, Kudüs ve Golan Tepelerindeki İsrail işgal ve ablukası devam ediyor. Batı Şeria'da, hali hazırda yaklaşık 250 yasa dışı Yahudi yerleşim birimlerinde 500 binden fazla Yahudi yaşıyor. Uluslararası hukuka göre, işgal altındaki topraklarda bulunan tüm Yahudi yerleşim birimleri yasa dışı kabul ediliyor.

İslâm Konferansı Teşkilâtı'nın kararı (1967)

- Doğu Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'nın 21 Ağustos **1969** tarihinde bir Yahudi tarafından yakılmak istenmesi bütün İslâm dünyasının tepkisine yol açtı ve İslâm Konferansı'nın toplanmasına sebep oldu. Türkiye'nin de üye olduğu **İslâm Konferansı Teşkilâtı**, 22-25 Eylül 1969 tarihlerinde Rabat zirvesinde İsrail'in Kudüs'ten çıkmasına ve Kudüs'e 1967 öncesi statüsünün iade edilmesine karar verdi. Aynı şekilde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi de Kudüs'e eski statüsünün geri verilmesini isteyen 15 Eylül **1969** tarihli ve **267 sayılı kararı** aldı.

Yom Kipur Savaşı (1973)

- 6 Ekim **1973**'te, İsrail için kutsal bir gün olan Yom Kipur'da, Mısır ve Suriye orduları Altı Gün Savaşı'nda kaybetmiş oldukları Sina Yarımadası ve Golan Tepeleri'ni geri almak için İsrail'e savaş açtılar. İlk başlarda

Arapların lehine gelişen bu savaş daha sonra İsrail lehine sonuçlandı. Mısır ve Suriye toplam 8 bin 500, İsrail ise 6 bin asker kaybetmişti.

- **1974** yılında Yitzhak Rabin'in başbakan olmasından sonra Modern Ortodoks Yahudiler, "Guş Emunim Hareketi"ni başlatıp Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde Yahudi yerleşim birimleri kurmaya başladılar.

BM Genel Kurulu'nun 3379 no'lu kararıyla Siyonizm ırkçılık kabul edildi.

- BM Genel Kurulu 10 Kasım **1975** tarihinde çıkardığı ve **3379 no'lu kararıyla** Siyonizm ideolojisinin bir tür ırkçılık ve ırk ayrımı olduğunu kabul etti. (Dönemin ABD Başkanı George Bush döneminde BM'ye yapılan baskılar sonucu 16 Aralık 1991'de çıkarılan 4686 sayılı BM Genel Kurulu kararıyla bu karar iptal edildi).

İSRAİL-MISIR BARIŞI(1978-1979)

Camp David Anlaşması (1978)

- 17 Eylül **1978**'de Mısır ile İsrail arasında **Camp David antlaşması** imzalandı. Bu antlaşmaya göre, İsrail askeri birliklerini Sina Yarımadası'ndan çekti. Bu anlaşma Arap Birliği Zirvesi'nde kınandı.
- 26 Mart **1979**'da, Mısır ve İsrail arasında barış antlaşması imzalandı. Mısır, İsrail'i devlet olarak tanıyan ilk Arap devleti oldu. Bu anlaşmanın ardından, Arap Ligi Mısır'ın üyeliğini askıya alarak merkezini Tunus'a taşıdı.

BM'nin 478 sayılı Kudüs kararı (1980)

- 30 Temmuz **1980**'de, İsrail Parlamentosu tarafından onaylanan "**Kudüs Yasası**" ile, Kudüs'ün bütün ve birleşik olarak İsrail'in başkenti olduğu kabul edildi. Ancak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 478 no'lu Kararı ile bu kanun geçersiz olduğunu

ve vakit kaybetmeden iptal edilmesi gerektiğini ilan etti.

İSRAİL-FİLİSTİN DİRENİŞ ÖRGÜTLERİ SAVAŞI

İsrail'in Lübnan'a saldırısı (1982)

- 6 Haziran **1982**'de İsrail, FKÖ'nün sınırlarını tehdit ettiğini öne sürerek Lübnan'a saldırı düzenledi. Altı ay süren saldırılar sonucunda FKÖ Lübnan'ı terk ederek karargahını Tunus'a taşıdı.

Sabra ve Şatilla Katliamı (1982)

- 16 Eylül **1982**'de İsrail yanlısı aşırı sağcı Hıristiyan Falanjist milislerin Sabra ve Şatilla'daki Filistin mülteci kamplarına düzenlediği saldırıda 2 bin 750 Filistinli hayatını kaybetti.

Üyelerin İsrail ile diplomatik, ticari ve kültürel bağları koparmaları ilişkin 38/180 sayılı BM kararı (1983)

- BM Genel Kurulu'nun aldığı 19 Aralık **1983** tarih ve **38/180 sayılı kararda**; İsrail'in "barışsever bir üye" olmadığı, İsrail'in BM Sözleşmesi'ne uymadığı belirtilerek bütün uluslara İsrail ile diplomatik, ticari ve kültürel bağları koparmaları çağrısı yapıldı. İsrail'in ayrıca, Kudüs dahil olmak üzere Batı Şeria, Gazze Şeridi ve Golan Tepelerini işgali uluslararası hukuk ile ilgili BM kararlarına aykırı ve yasadışı olarak ilan edildi. İsrail'e Kudüs dahil 1967'den beri işgal ettiği topraklardan çekilmesi çağrısı yapıldı. Üye ülkelere İsrail'e silah ve askeri ekipman satmama ve İsrail'den bunları almama, ayrıca İsrail'e her türlü askeri yardımı askıya almaları çağrısı yapıldı.

Filistin Devleti'nin ilanı (1988)

- 15 Kasım **1988**'de FKÖ Cezayir'de, Batı Şeria ve Gazze'yi kapsayan, Doğu Kudüs'ün başkent, Yaser Arafat'ın devlet başkanı olarak belirlendiği Filistin Devleti'nin kuruluşunu ilan etti. ABD, FKÖ'yü tanımadan önce

Arafat'ın 242 sayılı BM kararını kabul etmesini, İsrail'i tanımasını ve terörizmi reddetmesini istedi. Arafat "Ortadoğu'daki çatışmanın tüm taraflarının barış ve güvenlik içinde yaşama hakları olduğunu tanıyoruz. Unutulmasın diye terörizmin her biçiminden vazgeçtiğimi tekrarlıyorum." açıklamasını yaptı.

İNTİFADALAR DÖNEMİ(1987-2005)

İlk İntifada (1987-1993)

- İlk Filistin İntifadası, Aralık 1987'de başladı. Genç ve çocukların İsrail askerlerine taş atması ile sembolleşti. İntifada sırasında 237'si çocuk 1.070 Filistinli İsrail güçleri tarafından öldürüldü. 175.000'den fazla Filistinli tutuklandı.

Hamas'ın kuruluşu (1987)

- Hamas (İslami Direniş Hareketi), Şeyh Ahmed Yasin ve arkadaşları tarafından 1987 yılında Müslüman Kardeşler örgütünün Filistin kanadı olarak kuruldu.
- 1988'de Arap Birliği, FKÖ'yü Filistin halkının tek temsilcisi olarak tanıdı.
- 1991'de Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin El Kassam Tugayları kuruldu.

Filistin Yönetimi'nin kurulması (1993)

- 1993 yılında, İsrail'in FKÖ'yü Filistin halkının meşru temsilcisi olarak kabul etmesini, bunun karşılığında FKÖ'nün de İsrail'in güvenli sınırlar içinde var olma hakkını tanıdığını kabul eden **Oslo Anlaşması** İzhak Rabin ve Yaser Arafat tarafından imzalandı. İntifada, imzalanması ve işgal altındaki Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nin bazı bölgelerinde sınırlı özyönetim tanınan geçici bir hükümet olan Filistin Yönetimi'nin (PA) kurulmasıyla sona erdi.
- Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız bir devleti

yöneten ilk seçilmiş Filistin hükümetine yol açması gerekiyordu, ancak bu hiçbir zaman gerçekleşmedi.

- Yitzak Rabin'in Oslo Antlaşması imzası sırasında sarf ettiği, "Siz Filistinlilere karşı savaşan bizler, bugün sesinizi açıkça duyduk, kan ve gözyaşları yeter, yeter!" sözleri hafızalarda kaldı. 4 Kasım 1995 akşamı Oslo Antlaşmasını imzalayan Rabin, bir ultra-Ortodoks Yahudi tarafından öldürüldü.

İsrail-Ürdün Barış Antlaşması (1994)

- 25 Temmuz 1994'te üç lider, Rabin, Hüseyin ve Clinton, İsrail ve Ürdün arasındaki düşmanlığın bittiğini ilan eden **Washington Deklarasyonu**'nu imzaladı.
- Ekim 1994'te ise İsrail-Ürdün sınırında barış anlaşması imzalandı.

Filistinlilerin Duvarlar Arkasına Hapsedilmesi

- 1995'te İsrail, Gazze Şeridi'nin çevresine elektronik bir çit ve beton duvar inşa ederek bölünmüş Filistin toprakları arasındaki etkileşimi kesti.

İlk Filistin Devlet Başkanlığı seçimi (1996)

- Filistin ilk kez 9 Ocak 1996'da devlet başkanlığı seçimi için sandık başına gitti. Seçime katılma oranı %86'ydı. Fetih Hareketi'nin adayı Yaser Arafat %87'lik bir oyla devlet başkanı seçildi.
- 7 Temmuz 1998'de BM Genel Kurulu Filistin delegasyonuna gözlemci statüsü verdi.

İkinci İntifada (2000-2005)

- İsrail Başbakanı Ehud Barak'ın ilk defa Kudüs'te Filistin ve İsrail'e ait iki başkent olabileceğini ifade etmesi üzerine, İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron barış çabalarını sabote etti. 28 Eylül 2000 günü Şaron Mescid-i Aksa'ya yaptığı provakatif bir gezi

yaptı. Bu Filistinlilerin tepkisine neden oldu ve El-Aksa intifadası başladı.

- İsrail, Filistin Yönetimi tarafından yönetilen bölgeleri yeniden işgal etti ve yaygın yerleşim inşaatlarının yanı sıra Filistinlilerin geçim kaynaklarını ve topluluklarını yok eden bir “**ayırma duvarı**” inşa etmeye başladı. Yüz binlerce Yahudi yerleşimci gasp edilen Filistin topraklarında kurulan kolonilere taşındı.
- 9 Temmuz **2004** tarihli kararında **Uluslararası Adalet Divanı**, Batı Şeria’yı çevreleyen “ayırıcı duvar”ın uluslararası hukuka aykırı olduğu sonucuna vardı ve yıkılması gerektiğini bildirdi.
- Şubat **2005**’te ikinci İntifa sona erdi. İkinci İntifada sırasında 4 bin 412 Filistinli hayatını kaybetti, 48 bin 322 Filistinli yaralandı. Aynı zamanda 1069 İsraili öldü, 4 bin 500 İsraili de yaralandı.
- ABD, Hamas’ı terör örgütü olarak kabul etti ve ülkedeki faaliyetlerini **1997** yılında yasakladı. Avrupa Birliği(AB) Hamas’ı 2001 yılında "terör örgütleri" listesine dahil etti. 2002 yılında Kanada’da aynı yolu izledi.

Filistin’de Seçimler (2005)

- FKÖ lideri Yaser Arafat **2004**’te vefat etti.
- Batı Şeria ve Gazze’de Filistin halkı 9 Ocak **2005**’te ikinci defa devlet başkanlığı seçimi için sandık başına gitti. Seçime katılma oranı %43 oldu. Fetih lideri Mahmud Abbas aldığı %62,5 oy oranı ile Filistin devlet başkanı seçildi
- **2005** yılında Gazze’de yapılan yerel seçimlerde Hamas büyük başarı elde etti. Gazze’deki 10 yerel yönetimden yedisini kazandı.

- **2006** yılının Ocak ayında yapılan parlamento seçimlerinde çoğunluğu ilk kez seçimlere katılan Hamas elde etti. Katılımın %77 olduğu seçimlerde Hamas oyların %44,45’ini alarak 74 sandalyeyi kazanırken, El Fetih oyların %41,43’ünü ve 45 sandalyeyi kazandı.
- Ancak, seçim sonrasında yüzlerce Filistinlinin ölümüyle sonuçlanan el Fetih-Hamas iç savaşı çıktı. Hamas, el Fetih’i Gazze Şeridi’nden kovdu. Hamas’ın seçim zaferinin ardından ABD, Avrupa Birliği ve İsrail, Filistin topraklarına ağır ekonomik yaptırımlar uyguladı.
- **2007**’de birlik hükümeti kurmak için yapılan geçici anlaşmayla el Fetih, Batı Şeria’nın kontrolünü alırken, Gazze Şeridi Hamas’ın kontrolünde kaldı.

İSRAİL’İN HAMAS’LA SAVAŞLARI

Gazze Abluka ve Saldırıları (2007)

- Gazze’de seçimleri kazanan Hamas’ı terörizmle suçlayan İsrail, Eylül **2007**’de Mısır’ın yardımı ve ABD’nin desteğiyle, Gazze Şeridi’ne karadan abluka uygulamaya başladı,
- 2009’da deniz ablukasını ile şiddetini arttırarak devam etti. Mal ve hizmet girişinin sınırlandırıldığı bu uygulama Gazze’de çok büyük insani krize yol açtı. Uygulanan abluka ardından bölgede temel sağlık hizmetleri aksamaya başladı, işsizlik arttı ve 2 milyonluk halkın yarısından fazlası yoksulluk sınırının altında yaşamaya başladı.

Dökme Kurşun operasyonu (2008-2009)

- “**Dökme Kurşun Operasyonu**” olarak da bilinen Gazze Savaşı, 27 Aralık **2008**’de başladı. 1 Ocak 2009’da İsrail uçakları Hamas’ın üst düzey liderlerinden Nizar Rayyan’ı evini bombalayarak öldürdü. 3 Ocak 2009’da Gazze Şeridi’nde kara operasyonuna

başladı.15 Ocak'ta Hamas hükümetinin İçişleri Bakanı Said Siyam, oğlu, erkek kardeşi ve ailesi ile birlikte İsrail'in füze saldırısında hayatını kaybetti. 18 Ocak'ta 22 gün süren operasyonun ardından İsrail ateşkesi kabul ederek yerle bir ettiği Gazze Şeridi'nden çekilmeye başladı. Saldırılarda 355'i çocuk, 100'ü kadın olmak üzere 1400 kişi hayatını kaybetti, 5 bin 400 Filistinli yaralandı. İsrail tarafında 13 can kaybı 581 yaralı vardı. 11.154 ev tamamen ya da kısmen yıkıldı.

Mavi Marmara Saldırısı (2010)

- “Rotamız Filistin yükümüz insani yardım” sloganıyla İngiltere'den yola çıkan Gazze'ye Özgürlük Filosu'na İsrail donanması 31 Mayıs 2010 günü uluslararası sularda saldırdı. Mavi Marmara gemisindeki 10 Türk yardım gönüllüsü şehit edildi, 50'yi aşkın gönüllü de yaralandı.

Filistin Yönetimi, tam üye 'devlet' statüsü kazanmak amacıyla BM'ye başvurdu (2011)

- 23 Eylül 2011'de Filistin Yönetimi, Birleşmiş Milletler'e tam üye 'devlet' statüsü kazanmak amacıyla BM Genel Sekreteri Ban ki-Mun'a başvurdu.
- Filistin, UNESCO Genel Konferansı'nın kararı ile 31 Ekim 2011'de kurumun 194'üncü üyesi oldu.

İsrail ve Hamas esir değişiminde anlaşta (2011)

- 12 Ekim 2011'de İsrail ve Hamas, beş yıldır esir olan asker Gilad Şalit ve binden fazla Filistinli mahkumun serbest kalması için anlaşta.

Hamas, Filistin Kurtuluş Örgütü bünyesine katılma kararı aldı (2011)

- Filistinli gruplar el Fetih ve Hamas, Mısır'ın başkenti Kahire'de yapılan görüşmelerin ardından Hamas 23 Aralık 2011'de Filistin Kurtuluş Örgütü bünyesine katılma kararı aldı.

Filistin'e, BM'de üye olmayan gözlemci devlet statüsünü verme kararı (2012)

- 30 Kasım 2012'de BM, Filistin'e BM'de üye olmayan gözlemci devlet statüsünü verme kararını aldı. BM Genel Kurulu'ndaki oylamada BMGK'nın beş daimi üyesinden Fransa, Rusya ve Çin bu kararı desteklerken İngiltere çekimser kaldı ABD ise hayır oyu kullanmıştı.

İsrail'in Bulut Sütunu Operasyonu (2012)

- 8 Kasım 2012'de İsrail ordusunun Gazze Şeridi'ni sekiz gün boyunca bombaladığı, “Bulut Sütunu” olarak adlandırılan saldırılarda 100'den fazlası sivil olmak üzere 167 Filistinli hayatını kaybetti, bin 200'den fazla Filistinli yaralandı.

İsrail'in Koruyucu Hat Operasyonu (2014)

- İsrail, 8 Temmuz 2014'te 8 bin askerle Koruyucu Hat Operasyonu olarak adlandırdığı Gazze'ye kara saldırısı başlattı. 51 gün süren saldırılarda 530'u çocuk 302'si kadın 2100'den fazla Filistinli öldü, 10 binden fazla Filistinli de yaralandı. İsrail tarafında ise 64'ü asker 70 İsraili öldü, 720 İsraili de yaralandı. 20.000 ev yıkıldı ve yarım milyon insan yerinden edildi.

BM'nin İsrail'in işgali altındaki Filistin topraklarında yasadışı tüm yerleşim faaliyetlerini "hemen ve tamamen" durdurması kararı (2016)

- BM Güvenlik Konseyi, 23 Aralık 2016 günü aldığı 2334 sayılı kararla, İsrail'in işgali altındaki Filistin topraklarında yasadışı tüm yerleşim faaliyetlerini "hemen ve tamamen" durdurmasını öngören karar tasarısını kabul etti. Güvenlik Konseyi üyesi 15 ülkeden 14'u karar tasarısı için 'evet' oyu verirken, veto hakkı bulunan ancak bu hakkı kullanmayan ABD 'çekimser' oy kullandı. İsrail BMGK'nın kararına uymayacağını açıklarken ABD'ye çok sert tepki gösterdi.

Hamis'in 2017 Bildirgesi

- Hamis 2017'de yayımladığı yeni bildirgesinde Hamis'in mücadelesinin Yahudiler değil "işgalci Siyonist saldırganlarla olduğu" belirtildi. İsrail devletini tanımamakla birlikte 1967 öncesindeki sınırlar olarak bilinen Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'te bir Filistin devletinin kurulmasını da savundu.

ABD'NİN İSRAİL'İ YAHUDİ ULUS DEVLETİ İLANINA TEŞVİKİ(2017-2020)

ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan etmesi (2017)

- ABD Başkanı Donald Trump'ın 6 Aralık 2017'de Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul ettiğini açıklamasından sonra toplanan BM Genel Kurulu, 21 Aralık 2017 tarih ve 10/22 sayılı kararıyla, Kudüs'ün statüsünü, karakterini veya demografik yapısını değiştirme niyetindeki kararların yasal olmadığını kabul ederek BM'ye üye tüm devletlere "Kudüs'te diplomatik misyon kurmaktan kaçınma" çağrısı yaptı.

'Birleşik Kudüs Yasası' nın kabulü

- 3 Ocak 2018'de İsrail Parlamentosu (Knesset) 'Birleşik Kudüs Yasası'nı kabul etti.
- 14 Mayıs 2018'de Trump, ABD Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşıma kararı aldı ve ardından binanın açılışı yapıldı. ABD Büyükelçiliđi açılışı ve Nakba'nın (Büyük Felaket) 70. yılı nedeniyle Gazze'de yapılan gösterilerde 59 Filistinli İsrail askerleri tarafından öldürüldü.
- ABD'nin yeni İsrail politikasının cesaretlendirmesiyle, 19 Temmuz 2018'de kabul edilen "Yahudi Ulus Devleti" yasasıyla; İsrail'in bir Yahudi ulus devleti olduğu, ülkede kendi kaderini tayin etme hakkının yalnız Yahudilere ait olduğu, İsrail'in dünyadaki bütün Yahudilerin tarihi

anavatanı olduğu, dünyadaki tüm Yahudilerin anavatanına dönme hakkı bulunduğu, hukukta Yahudi şeriatının referans alınacağı, İsrail'in başkentinin Kudüs olacağı belirlendi.

Yüzyılın Anlaşması (2020)

- ABD Başkanı Donald Trump, 'Yüzyılın Anlaşması' adı verilen planını, 28 Ocak 2020 günü İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ile birlikte Beyaz Saray'da açıkladı. Toplantıya BAE, Bahreyn ve Umman'ın Washington büyükelçileri de katıldı.
- Planda; Kudüs'ün İsrail'in "bölünmez" başkenti olduğu kabul edilirken, Doğu Kudüs'ün başkenti olacağı bağımsız bir Filistin devletinin kuruluşu için 4 yıllık bir süre öngörülüyor, Filistin devletine 50 milyar dolarlık bir yatırım vaadinde bulunuluyordu. ABD'nin planında, yaklaşık 6 milyonu bulan Filistinli mültecilerin topraklarına geri dönüş hakkı tanınmazken, Batı Şeria'daki işgal altındaki Yahudi yerleşim yerlerini ABD, İsrail toprağı olarak kabul ediliyordu.
- 1 Şubat'ta olağanüstü toplanan Arap Birliği toplantısında plan reddedildi. 3 Şubat'ta toplanan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) sonuç bildirgesinde, tüm üye ülkelere, ABD Başkanı Donald Trump'ın önerdiği, 'Yüzyılın Anlaşması' olarak adlandırılan Ortadoğu barış planıyla "hiçbir ilişki kurmama ve ABD idaresiyle bu planın herhangi bir şekilde hayata geçirilmesi için iş birliği yapmama" çağrısına yer verildi.
- Gazze'de İsrail sınırı boyunca düzenlenen protestolarda İsrail askerleri birkaç ay boyunca 170'ten fazla protestocuyu öldürdü.

Abraham Anlaşmaları (2020)

- Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Bahreyn arasındaki diplomatik ilişkileri normalleştiren Abraham Anlaşmaları, eski ABD Başkanı Donald Trump'ın Beyaz Saray'da düzenlediği resmi bir törenle 15 Eylül 2020'de imzalandı. Bu normalleşme adımları aynı yıl içerisinde genişleyerek Fas ve Sudan'a da ulaştı.

İSRAİL SALDIRILARI VE FİLİSTİN DİRENİŞİ

Mayıs 2021 Çatışmaları

- İsrail polisinin Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemesinin ardından 11 gün süren çatışmalarda Gazze Şeridi'nde 66'sı çocuk olmak üzere 254 Filistinli hayatını kaybetti, 2 bine yakın kişi yaralandı. İsrail'de ise 2'si çocuk olmak üzere 12 kişi hayatını kaybetti.

İsrail'in Cenin saldırıları

- 2023 Ocak ayından itibaren İsrail Batı Şeria'da Cenin'e şiddetli saldırılar düzenledi. 3 Temmuz'da bir mülteci kampına insansız hava araçlarıyla desteklenen 1.000 askerle hava ve kara saldırısı gerçekleştirdi. Çatışmalarda en az 8 kişi öldü ve 80 kişi yaralandı.

Aksa Tufanı (2023)

- İzzeddin el-Kassam Tugayları, 7 Ekim 2023 sabahı İsrail'in güneyindeki yerleşim yerlerine geniş çaplı saldırı başlattı. Saldırının gerekçesi Mescid-i Aksa'ya radikal İsraililerin girmesi olarak açıklandı ve icra edilen operasyonun isminin "Aksa Tufanı" olduğu açıklandı. İsrail tarafına 5000 füzenin atıldığı operasyonda İsrail polis ve askerleri ele geçirilerek esir olarak Gazze'ye nakledildi.

Ayrım Duvarları

Batı Şeria ve Gazze halkı kilometrelerce duvarlarla birbirinden kopuk şekilde açık cezaevlerinde izole

edilmiş şekilde yaşamaya mahkum edilmiş durumda. Kudüs dahil diğer bölgelere geçemiyor, dünyanın hiçbir yerine seyahat edemiyorlar.

İsrail, duvar boyunca Filistin topraklarının %10'una da el koymuş bulunuyor. Duvar ve tel örgüler şeklinde yapılan Ayrım Duvarlarının uzunlukları şöyle:

İsrail-Batı Şeria sınırı : 330, km

İsrail-Gazze sınırı : 59 km

İsrail-Ürdün sınırı : 307 km

İsrail-Mısır sınırı : 208 km

İsrail-Lübnan sınırı : 81 km

İsrail-Suriye sınırı : 83 km

Örülen duvarlar tarıma elverişli araziler ve su kaynakları İsrail'de kalacak şekilde inşa edildiğinden Filistin ekonomisine ciddi darbe vurmuştur.

Dünyada Filistinli nüfus (2021)

- Filistin Merkez İstatistik Bürosu'nun verilerine göre 2021'in ortalarında dünyada yaklaşık 13,8 milyon Filistinli mevcuttur. Bu nüfusun yaklaşık 5,23 milyonu Filistin Devleti'nde (Batı Şeria ve Gazze) yaşamaktadır.

UNRWA 2021 verilerine göre dünyada 6,5 milyon Filistinli mülteci bulunmakta ve mültecilerin %28,4'ü kamplarda kayıtlı olarak yaşamaktadır. Toplam 58 mülteci kampının ülkelere göre dağılımları şu şekildedir: 10 Ürdün, 9 Suriye, 12 Lübnan, 19 Batı Şeria ve 8 Gazze.

Ürdün'de 2,3 milyon, Gazze'de 1,4 milyon, Batı Şeria'da 998 bin, Lübnan'da 514 bin, Suriye'de 438 bin mülteci yaşamaktadır. Kayıtlı olmayan ve/veya dünyanın diğer bölgelerine dağılan mültecilerin ise 1 milyona yakın olduğu tahmin edilmektedir.

- **2021** yılsonu itibariyle, İsrail nüfusunun 6,98 milyonu (%73,9) Yahudi, yaklaşık iki milyonu Arap ve 472 bini Hristiyanlar ve nüfus kayıtlarında dine göre sınıflandırılmamış vatandaşlardan oluşuyor.